

The bilingual state of Bombay was divided into two separate states in 1960. Maharashtra for Marathi speakers and Gujarat for Gujarati speakers. The states of Gujarat and Maharashtra have designated May 1st as "Gujarat Foundation Day" and "Maharashtra Day" respectively.

1960 मध्ये द्विभाषिक मुंबई राज्याची दोन स्वतंत्र राज्यांमध्ये विभागणी करण्यात आली. मराठी भाषिकांसाठी महाराष्ट्र आणि गुजराती भाषिकांसाठी गुजरात. गुजरात आणि महाराष्ट्र राज्यांनी 1 मे हा अनुक्रमे "गुजरात स्थापना दिवस" आणि "महाराष्ट्र दिन" म्हणून नियुक्त केला आहे.

Historical Background

- The Constitution's **First Schedule** (1949) recognized Indian States in Parts A, B, and C, and Territories in Parts D.
- Part A States were the former Governors' Provinces of British India, of which nine were listed, including Bombay.
- The Bombay State included much of modern Maharashtra, as well as parts of modern Gujarat and Karnataka.

ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

- राज्यघटनेच्या **पहिल्या अनुसूचीने** (1949) भाग A, B, आणि C मध्ये भारतीय राज्ये आणि भाग D मध्ये प्रदेशांना मान्यता दिली.
- भाग A राज्ये हे ब्रिटिश भारतातील माजी राज्यपालांचे प्रांत होते, त्यापैकी नऊ सूचीबद्ध होते, ज्यात मुंबईचा समावेश होता.
- बॉम्बे राज्यात आधुनिक महाराष्ट्राचा बराचसा भाग तसेच आधुनिक गुजरात आणि कर्नाटकचा काही भाग समाविष्ट होता.

Reasons

- The **States Reorganisation Act** redrew the boundaries of the State of Bombay, transferring some Kannada-speaking areas to the State of Mysore.
- It expanded Bombay's territory to include the Marathi-speaking states of Marathwada and Vidarbha, as well as Gujarati-speaking Saurashtra and Kutch.
- The **new state was bilingual**, with areas speaking Kutchi and Konkani as well. However, having two linguistic units in one state did not appear to work.
- Since 1956, the **Samyukta Maharashtra movement** has led the charge for a separate Marathi-speaking state with Bombay as its capital.
- Simultaneously, the **Mahagujarat Movement** advocated for a Gujarat state for Gujarati-speaking people in Bombay.

कारणे

- **राज्य पुनर्रचना कायद्याने** मुंबई राज्याच्या सीमा पुन्हा काढल्या, काही कन्नड भाषिक प्रदेश म्हैसूर राज्यात हस्तांतरित केले.
- मराठवाडा आणि विदर्भ, तसेच गुजराती भाषिक सौराष्ट्र आणि कच्छ या मराठी भाषिक राज्यांचा समावेश करण्यासाठी मुंबईच्या प्रदेशाचा विस्तार केला.
- नवीन राज्य द्विभाषिक होते, कच्छी आणि कोकणी भाषा बोलणारे क्षेत्रही होते. मात्र, एकाच राज्यात दोन भाषिक युनिट्स असल्याने काम झालेले दिसून आले नाही.
- 1956 पासून, संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीने वेगळ्या मराठी भाषिक राज्यासाठी बॉम्बेची राजधानी म्हणून नेतृत्व केले आहे.

- त्याच बरोबर, **महागुजरात चळवळीने** मुंबईतील गुजराती भाषिक लोकांसाठी गुजरात राज्याची वकिली केली.

Impact

- The **states of Maharashtra and Gujarat** were established as a result of the **Bombay Reorganisation Act, 1960**, which was passed by Parliament on April 25, 1960.
- On May 1, 1960, the act went into effect. Maharashtra and Gujarat were divided and **granted statehood** under the Bombay Reorganisation Act.
- While both the **Samyukta Maharashtra Movement** and the **Mahagujarat Movement** had the same goal, certain elements clashed over which of the new states would receive India's financial capital, Bombay.

प्रभाव

- 25 एप्रिल 1960 रोजी संसदेने पारित केलेल्या **बॉम्बे पुनर्रचना कायदा, 1960** च्या परिणामी **महाराष्ट्र आणि गुजरात राज्यांची** स्थापना झाली.
- 1 मे 1960 रोजी हा कायदा लागू झाला. बॉम्बे पुनर्रचना कायदानुसार महाराष्ट्र आणि गुजरातचे विभाजन करून त्यांना राज्याचा दर्जा देण्यात आला.
- **संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ** आणि **महागुजरात चळवळ** या दोन्हींचे ध्येय एकच असताना, भारताची आर्थिक राजधानी बॉम्बे कोणत्या नवीन राज्यांना मिळेल यावरून काही घटकांमध्ये मतभेद होते. तो कालांतराने महाराष्ट्राचा भाग झाला.

Conclusion

- Even after the large-scale reorganization of the states in 1956, the political map of India changed on a regular basis due to popular agitations and political conditions.
- The demand for the formation of new states based on linguistic or cultural homogeneity resulted in the division of existing states.

निष्कर्ष

- 1956 मध्ये मोठ्या प्रमाणावर राज्यांच्या पुनर्रचनेनंतरही, जनआंदोलने आणि राजकीय परिस्थितीमुळे भारताचा राजकीय नकाशा नियमितपणे बदलत गेला.
- भाषिक किंवा सांस्कृतिक एकसंधतेवर आधारित नवीन राज्यांच्या निर्मितीच्या मागणीचा परिणाम विद्यमान राज्यांच्या विभाजनात झाला.